

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

4/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/4(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холиқулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Курбанова Земфира Ибрагимовна</i> КАРАКАЛПАКСКАЯ ЖЕНЩИНА В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИЙ КАРАКАЛПАКСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА	10-18
<i>Норов Шухрат Сувонович</i> УЧАСТИЕ МОЛОДЁЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ НА ПРИМЕРЕ ЗАРАФШАНСКОГО ОАЗИСА	19-25
<i>Холхужаева Юлдуз Уралбоевна</i> XIX АСР ИККИНЧИ ЯРМИ XX АСРЛАРДА САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ КАТТАҚЎРҒОН БЎЛИМИ АҲОЛИСИНИНГ ТОИФАЛАРИ ВА МИЛЛАТЛАРИ ТАРКИБИ.....	26-31
<i>Ochilova Oydiyona Rahmiddinovna</i> O'RTA OSIYODA XONLIKLAR DAVRIDA TIBBIYOTNING RIVOJLANISHI	32-35
<i>Ergashev Mavlon Eshniyozovich</i> CHAG'ANIYONDA HUNARMANDCHILIKNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	36-40
<i>Ollomuradov Nurali Yoqub o'g'li</i> SHAHAR AHOLISINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'ZGARISHLAR VA MUAMMOLAR TAHLILI (XX ASRNING 70-80 YILLARI O'ZBEKISTONNING JANUBIY VILOYATLAR MISOLIDA)	41-44
<i>Baxriddinov Odiljon Jamshid o'g'li</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING VUJUDGA KELISHI VA UNING YOSHLAR HAYOTIDA TUTGAN O'RNI	45-50
<i>Arslonbekov Nursulton Azizbek o'g'li</i> ZIYOVUDDINXON IBN ESHON BOBOXONNING ARAB MAMLUKATLARIDA BO'LGAN DASTLABKI SAFARI VA UNING NATIJALARI	51-55
<i>Нурметова Фазилят Илхомовна</i> ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН-КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ.....	56-61
<i>Рахманова Мавлуда Эркин қизи</i> ЎЗБЕКИСТОН ССРГА МАЖБУРИЙ КЎЧИРИЛГАН ХАЛҚЛАРНИНГ ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИДАН КЕЙИНГИ ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОИЙ ҲАЁТИ ТАРИХИ.....	62-66

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Avlokulov Anvar Ziyadullayevich</i> HISOB SIYOSATI AUDITI NATIJALARINI UMUMLASHTIRISH VA BAHOLASH TARTIBI	67-71
<i>Исманов Иброхим Набиевич</i> ИСЛОМИЙ МОЛИЯГА МУВОФИҚ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ: МУАММОЛАР ВА ИМКОНИАТЛАР.....	72-81

Murtozayev Sardorbek Abdijalil o'g'li

О'ЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЙОТИГА ТО'Г'РИДАН-ТО'Г'РИ ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ ВА ИНСТИТУТСИОНАЛ АСОСЛАРИ 82-88

Умаров Абдувахоб Турсунович

ҲУДУДЛАРИНИ БАҲҚАРОП РИВОЖЛАНТИРИШ ДАСТАКЛАРИ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ 89-97

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Jumaniyozova Sabohat Bekturdiyevna

АНТРОП ТАМОЙИЛ ҲАҚИДАГИ ФАЛСАФИЙ ҚАРАШЛАРНИНГ ДИНАМИКАСИ 98-102

Majitov Maxmud

МА'НАВИЙ ТАРБИЯНИНГ МА'РИФАТЛИ ШАХС РИВОЖИДАГИ О'РНИ 103-108

Xamrayev Sardorbek Sharafutdinovich

БАҲҚАРОП ЕКОТУРИЗМНИ ЯРАТИШДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА ТАБИАТ БИРЛАШИШИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ФАЛСАФИЙ ҲАТЛАРИ 109-112

Vaxobova Dilfuza Roziqovna

АБУ АБДУЛЛОҲ РУДАКИЙНИНГ АДАБИЙ – МА'НАВИЙ МЕРОСИ Г'АРБ ОЛИМЛАРИ ТОМОНИДАН О'РГАНИЛИШИ 113-119

Karimov Ulmasbek

ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ ВА ТАДБИРКОРЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ФАЛСАФИЙ ҲАТЛАРИ 120-125

Matnazarova Muhayyo, Aripova Nasiba

ЕТНИК-БАҲРИКЕНГЛИК-МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ АСОСИЙ МЕХАНИЗМИ СИФАТИДА 126-130

G'ulomov Obid G'ayratovich

ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА - YOSHLAR МА'НАВИЯТИГА ТА'СИР ҚИЛУВЧИ ОМИЛЛАР 131-134

Яздонов Зиқирилло Шуқуриллович

МОВАРОУННАҲР ВА ХУРОСОНДА СЎФИЙЛИК АНЪАНАЛАРИНИНГ БОҲЛИҚИЛИГИ ВА ЎЗАРО ТАЪСИРИ 135-139

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Boboraimova Maftuna Asatullo qizi

ХИТОЙ ВА ИНГЛИЗ ТИЛИДА ҲУРМАТ КАТЕГОРИЯСИНИ ИФОДАЛОВЧИ "МУРОЖААТ" ЛЕКСЕМАСИНИНГ ҚО'ЛЛАНИШИ 140-146

Xursanov Nurislom Iskandarovich

ДРАМАЛАРДА МЕТОФОРЛАРНИНГ СОТСИАЛ ХОСЛАНИШИ (ИНГЛИЗ ВА О'ЗБЕК ТИЛЛАРИ МИСОЛИДА) 147-151

Atadjanova Sevara Bekmurotovna

САҲОНАТНОМА ЖАНРИНИНГ ГЕНЕЗИСИ ВА ТАРАҚҚИЙОТИ 152-160

Каюмова Нодира Карим кизи

ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ В РЕЧИ СОВРЕМЕННОГО ЧЕЛОВЕКА ... 161-166

<i>Мукумов Махмуд Худайбердиевич</i> ИЛМИЙ МАТНЛАРНИНГ ЛИНГВИСТИК ВА ЭКСТРАЛИНГВИСТИК ОМИЛЛАРИ	167-171
<i>Нарзуллаева Мафтуна Одилбек кизи, Юсупова Шохсанам Мирзали кизи, Иссагуллаева Феруза Ражабовна</i> ВОПРОСЫ ТИПОЛОГИИ И ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ БЫТОВОЙ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ)	172-176
<i>Mirobidova Nilufar Murodjon qizi</i> O‘ZBEK AYOLLAR NUTQIDA KONNOTATIV MA‘NONING IFODALANISHI	177-180
<i>Murtazayeva Xadicha Nuriddinovna</i> TIBBIY TERMINOLOGIYANING YASALISH XUSUSIYATLARI	181-185
<i>Камбарова Маржан Адил қизи</i> АНТРОПОЦЕНТРИЧЕСКИЕ ПОСЛОВИЦЫ И ИХ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ В АНГЛИЙСКОМ, РУССКОМ, УЗБЕКСКОМ, КАЗАХСКОМ ЯЗЫКАХ	186-191
<i>Nizomova Iroda</i> INGLIZ VA O‘ZBEK NASRIDA “O‘GAY ONA” OBRAZINING BADIY TASVIRI	192-197
<i>Mamanazarova Gulhayo Ilhamjanovna</i> METODOLIK KELAJAKLAR: KOGNITIV STILISTIKANI BOG‘LASH	198-203
<i>Sobirova Zarnigor Rahimovna</i> “DIALEKT” VA “DIALEKTIZM” TUSHUNCHASI: INGLIZ DIALEKTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	204-209
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Jurayev Sherzod Yuldashevich</i> DAVLAT BOSHQARUVI VA DAVLAT XIZMATINI RAQAMLASHTIRISHNING MOHIYATI VA UNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI HORIJIIY TAJRIBA MISOLIDA	210-213
<i>Ражабов Нариман Шарифбаевич</i> БИОЛОГИК РЕСУРСЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШДА ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАШНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ МАСАЛАЛАРИ	214-219
<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o‘g‘li</i> ATOM ENERGIYASIDAN FOYDALANISHNING EKOLOGIK-HUQUQIY MUAMMOLARI ...	220-229
<i>Когамова Асель Шукирбавна</i> ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ, РЕШЕНИЯ	230-235
<i>Qilichova Munira Azimjon qizi</i> ISLOM MOLIYASI TALABLARI ASOSIDA UY-JOYNI MOLIYALASHTIRISH SHARTNOMALARINING O‘ZIGA XOS JIHATLARI	236-247
<i>Панабергенова Жамиля</i> ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ.....	248-254
<i>Qurbonov Doniyorbek Davlat o‘g‘li</i> KONSTITUTSIYA VA QONUNNING USTIVORLIGI – HUQUQIY DAVLATNING ASOSIY BELGISI	255-259
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	

<i>Axmedov Akmal Yusufovich, Sherqo'ziyeva Zarnigor</i> BO'LAJAK PSIXOLOGLARINING O'QUV FAOLIYATIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISH	260-264
<i>Ibragimova Xurshida Xusanbayevna</i> IJTIMOIY ADAPTATSIYA PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA	265-269
<i>To'lanova Mahliyo Murotali qizi</i> BO'LAJAK PEDAGOGLARDA KASBIY DEFORMARSIYANI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK PSIXOLOGIK USULLARI	270-274
<i>Qurbonova Nozima</i> OLIV TA'LIM MUASSASALARINING BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARIDA TARG'IBOTCHILIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	275-280
<i>Abdullayeva Bahriniso Baxtiyorovna</i> BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARINI SPORT MURABBIY ASOSIDA KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASH TEXNOLOGIYALARI	281-287
<i>Esanova Gulchehra</i> FUTBOLDA TAYYORGARLIK JARAYONINI BOSHQARISH VA TESTLAR YORDAMIDA JISMONIY SIFATLARNI BAHOLASH MASALALARI	288-292
<i>Qurbonmurodov Egamberdi</i> YOSH BASKETBOLCHILARNI KOMPLEKS TAYYORLASH	293-298
<i>Erkinova Lutfiya Qudratovna</i> LOYIHA METODI AN'ANAVIY USULLARGA TO'LDIRUVCHI SIFATIDA.....	299-303
<i>Sanoyev Gaybullo Abduraxmonovich</i> AJDODLAR MEROSINI O'RGANISH JARAYONIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING SAVODXONLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	304-310
<i>Ibadullaeva Zamira Kuanishovna</i> MUSIQA FANI DARSIDA PEDAGOGIK METOD VA TEXNOLOGIYALARNI TAKOMILLASHTIRISHDA O'QITUVCHINING KASBIY MAHORATI	311-315
<i>Babayev Anvar Axmedovich</i> FUTBOLCHILARNING STRATEGIK VA TAKTIK TAYYORGARLIGI: ENG YUQORI SAMARADORLIKKA INTILISH	316-320
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> РОЛЬ ГУМАНО-ЛИЧНОСТНОЙ ПЕДАГОГИКИ Ш.А.МОНАШВИЛИ В РАЗВИТИИ ЛИЧНОСТИ УЧАЩЕГОСЯ	321-327
<i>Омонов Даврон Алишеревич</i> ВИДЫ УДАРОВ НОГАМИ В КИКБОКСИНГЕ	328-333
<i>Kayimova Nargiza</i> THE IMPORTANCE OF USING LITERATURE IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	334-338
<i>Ismoilov Erkin Mengnimurotovich</i> O'SMIRLIK DAVRIDA INTELLEKTUAL VA EMOTSIONAL RIVOJLANISHNING XUSUSIYATLARI	339-343

Received: 05 June 2024
Accepted: 15 June 2024
Published: 25 June 2024

Article / Original Paper

ZIYOVUDDINKHAN IBN ESHON BOBOKHAN'S FIRST TRIP TO ARAB COUNTRIES AND ITS RESULTS

Arslonbekov Nursultan the son of Azizbek.

Doctoral student of Karshi State University (PhD)

Abstract. This article discusses the activities of the first mufti and judge of Uzbekistan, Ziyovuddin Khan ibi Eshon Bobokhan, and the beginning of the activities of the OQDN organization abroad. Due to the ulama who left our country and their unique contributions to the development of our religion, science and literature, the interest of the world scientists is huge. It was necessary to show his slogans and to mask his opinion that "religion is opium". In such a volatile political and social situation, the first mufti Eshon Babakhan ibn Abdulmajid Khan and his closest assistants Ziyavuddin Khan ibi Eshan Babakhan were a bridge between religion and the state. and brought the Muslims of Central Asia closer to their co-religionists in other parts of the world.

Key words: World War II, pravoslav, Islam, Haj pilgrimage, Al-Azhar university, sanad, theologian, hadith.

ZIYOVUDDINXON IBN ESHON BOBOXONNING ARAB MAMLAKATLARIDA BO'LGAN DASTLABKI SAFARI VA UNING NATIJALARI

Arslonbekov Nursulton Azizbek o'g'li.

Qarshi davlat universiteti tayanch doktoranti (PhD)

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonning birinchi muftiysi va qozisi Ziyovuddinxon ibi Eshon Boboxon faoliyati hamda O'QDN tashkilotining chet ellardagi faoliyatining boshlanishi haqida mulohaza yuritiladi. Bu dunyoda millatlar o'rtasidagi rishtalar ularning dinlari, tillari va madaniyatlaridagi bog'liklar asosida kechadi. Jumladan islom dinining 1400 yillik davrida yurtimizdan chiqqan ulamolar va ularning dinimiz rivojiga, fan va adabiyotga qo'shgan benazir xissalari tufayli dunyo olimlarining yurtimizga qiziqishi ulkan. Sobiq SSSR jahon siyosatiga qo'shilar ekan endi diniy ulamolar bilan ham hisoblashishga o'zining xalqlar do'stligi va barchaga erkinlik kabi shiorlarini namoyon qilish, o'zining "din afyundir" degan fikrini niqoblashi zarur edi. Ana shunday qaltis siyosiy va ijtimoiy vaziyatda birinchi muftiy Eshon Boboxon ibn Abdulmajidxon va u kishining eng yaqin yordamchilari Ziyovuddinxon ibi Eshon Boboxon din va davlat o'rtasidagi ko'priki bo'lib, O'rta Osiyo musulmonlarini dunyoning boshqa yerlaridagi dindoshlari bilan yaqinlashtirdilar.

Kalit so'zlar: II Jahon urushi, provoslav, Islom, Haj ziyorati, Al - Azhar, sanad, ilohiyotshunos, xadis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI4Y2024N08>

1941-yilda II Jahon urushi boshlangandan so'ng Sovet Ittifoqi rahbariyati din va dindorlarga nisbatan siyosatini o'zgartirishga majbur bo'ldi. Zero fashistlarning bosib olingan sovet o'lkalarida provoslav aholiga ko'rsatayotgan yordami Berlinda tuzilgan "Turkiston legion" kabi harbiy-siyosiy tashviqotlari "Xudosizlikni" yoqlovchi mustabid tuzumni harakatga keltirdi. Ittifoq rahbarlari shunday vaziyatda dinga xalqni birlashtiruvchi vosita sifatida qaradi.

1943 – yil O‘OQMDN tashkil topgandan boshlab o‘lka xalqlarining azaliy orzusi islom dinining besh arkonidan biri bo‘lgan haj amalini bajarishga Moskvadan ruxsat olish edi va 1945 – yili shunday baxtga erishildi.Uzoq yillik istibdod davri hali davom etsa-da musulmon jamiyatining fikr – mulohazalari Markaz tarafidan tinglanib, unga ijobiy munosabat ko‘rsatilishi ulkan voqea edi. [1;25]

1943-yil 20 – 22 –oktyabr kunlari Toshkentning mashhur Xastimom mahallasida Shayx Eshon Boboxon ibn Abdulmajidxon boshchiligida tuzilgan O‘OQMDN faoliyatida doimo ta‘lim va tarbiya odamlarning ruhiy, ilmiy, ehtiyojlari birinchi o‘rinda turganligi soha yetakchilarini Moskva bilan bir vaqtning o‘zida til topishib ishlashga majbur qilardi.

1945 yilda Islomning muqaddas shaharlari Makka va Madinaga ziyorat qilishning yillik haj marosimi tiklandi. O‘sha yili muftiy Eshon Boboxon ibn Abdulmajidxon boshchiligida musulmonlarning katta guruhi, jumladan, O‘zbekistondan ham hajga bordilar. Uning o‘g‘li, sodiq shayx Ziyouddinxon ibn Eshon Boboxon ham u bilan birga edi. [2;67]

Aynan shu safar debocha o‘laroq G‘arbdagi SSSR dushmanlariga mamlakat ichidagi vaziyatni yomonlashlariga bahona bo‘ldi.Lekin shunday holatda ham Eshon Boboxon va u kishining safardagi hamrohlari jurnalistlarga o‘rinli javoblar berib taranglik oldini olishadi.

Haj islomning besh arkonidan biridir: “Alloh taoloning bandalari zimmasiga ,uning uyiga yetib borishga qodir bo‘lganlar uchun uyni (ya’ni Ka‘baya mukarrama) haj qilish farzdir” (3-surasi, “Ali Imron”, 97-oyat). Haj musulmonlarga muntazam uchrashuvlar uchun ajoyib imkoniyat yaratadi va haqli ravishda har yili o‘tkaziladigan yirik jahon anjumani (al-muatamar al-akbar) sifatida qabul qilinadi, unda dindoshlar o‘rtasidagi aloqalar o‘rnatiladi va mustahkamlanadi. Musulmonlar Alloh taoloning da‘vati bilan dunyoning turli burchaklaridan eng muqaddas joyga to‘planishadi va keyingi hayotda ham, keyingi hayotda ham farovonlik davrida. “Hamma Allohning arqonini mahkam ushlang, bir-biringizdan ayrilmang va Allohning sizlarga bo‘lgan rahmatini eslang, o‘shanda bir-biringizga dushman bo‘lib, qalblaringizni yaqin qilgan va Uning rahmati bilan birodar bo‘lib qolgansizlar!” (3-sura, Oli — Imron oilasi. 103-oyat). [3;44]

Qur’oni Karimning ushbu amri 1945 yilda Hajga borgan ziyoratchilar ushbu oyatga amal qilib o‘z ibodatlarini samimiyat bilan amalga oshiradilar.Ziyoratchilarning islom dinining aziz qadamjolariga sayohati davomida ular samimiy e‘tibor va g‘amxo‘rlik bilan kutib olindi. [2;85]

Ziyoratchilar uzoq safarni Eron, Iroq, Livan, Misr orqali bosib o‘tadilar. Ziyoratchilarimizga bo‘lgan hurmat-ehtiroمنىing yorqin dalili sifatida arab davlatlarida ularni samimiy kutib olishlari bo‘ldi. Ayniqsa, qirol Abdulaziz ibn Saud bilan uchrashuv barchada katta taassurot qoldirdi. Mamlakatimiz va uning vakillari bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri aloqa o‘rnatish uchun qulay imkoniyatdan foydalanishga intilganlar orasida birinchi bo‘lib arab dunyosi siyosiy arboblari bo‘ldi.Hajdan qaytgan Ziyouddinxon ibn Eshon Boboxonning aytishicha, boshqa davlat musulmonlari hojilarimizga eng ko‘p murojaat qiladigan savol musulmonlar zulm qilinyaptimi, bizda vijdon erkinligi bormi, degan savollar bo‘lgan. Shu bilan birga, mamlakatimizdagi ishlarning haqiqiy ahvoli haqidagi ochiq-oydin hikoyalar katta shubha bilan qabul qilindi.Shunday vaziyatda Ziyovuddinxon ibn Eshon Boboxon sovetlar siyosatini ochiq yomonlashdan ehtiyot bo‘lgan holda yurtimizdagi ijobiy o‘zgarishlarni eslab o‘tadilar.U kishi va hamrohlari turli musulmon davlatlarining diniy, jamoat va hukumat rahbarlari bilan bevosita shaxsiy aloqalar o‘rnatishga ahamiyat beradilar.1945-yilda yurtimizdan haj ziyoratini ado etgan barcha ziyoratchilar bir ovozdan shunday xulosaga kelishgan. [4]

Ular o'z taassurotlarini xuddi shu 1945-yilda bo'lib o'tgan O'rta Osiyo va Qozog'iston musulmonlari ilohiyotshunoslarining plenumida bayon qildilar. Dunyoning barcha mamlakatlarida, birinchi navbatda arab davlatlarida xorijlik e'tiqodli birodarlar bilan aloqa va aloqa o'rnatish uchun barcha imkoniyatlarni ishga solishga qaror qilindi. Bu ezgu maqsadga erishishda Shayx Ziyouddinxon ibn Eshon Boboxon alohida faollik ko'rsatdi. [2;87]

Haj safari qanday kechgani haqidagi ma'lumot va suratlar O'rta Osiyo va Qozog'iston diniy nazorati jurnalining 1946 – yil 3-4 Sonlarida bosilgan. [5;34]

1947-yilda amaliyot o'tash va shu bilan birga arab dunyosining nufuzli diniy vakillari bilan ishbilarmonlik hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'yish maqsadida uzoq muddatli xizmat safari bilan arab mamlakatlariga boradi. Dastlab Misrda to'xtab, Abdulloh Fukqon, Hofiz Tayjoniy kabi mashhur Al-Azhar shayxlaridan tahsil oladi va ularning sanadlarini oladi. So'ngra bir muddat Makka va Madinaga ko'chib o'tadi va u yerda hadis ilmi bo'yicha bilimlarini chuqurlashtiradi. Shayx Ziyouddinxon ibn Eshon Boboxon butun umri davomida o'zining misrlik va saudiyalik ilk ustozlari va ustozlari haqida minnatdorlik bilan xotirasini saqlab qoldi, ular u uchun chinakam islomiy tarbiya va favqulodda ma'naviy saxovatning namunasi bo'ldi. Shu bilan birga, maxfiy suhbatlarda hamrohlariga Ziyovuddinxonning anjumanlardan biridagi nutqida oilasi va do'stlariga murojaat qilib, ular o'zlarining izlanuvchan ongi va haqiqatga intilishlariga qaramay, ma'lumki, ko'pchilik uchun uzluksiz va uslubiy bo'lib kelgan mamlakatimizga nisbatan ehtiyotkor munosabatni o'z-o'zidan yengib chiqa olmaganliklarini qayg'u bilan ta'kidladi. yillar nafaqat arab mamlakatlarida jamoatchilik fikriga singdirildi. "Ular, dedi u ustozlarini eslab, haligacha menga istisno, deyarli mo'jiza sifatida qarashar, bizning musulmonlar hayoti haqidagi hikoyalarimni vahima bilan qabul qilishar, shekilli, xorijlik dindoshlarimizning yangi avlodlari ozod bo'lishlari mumkin O'z-o'zidan mamlakatdagi bunday xayoliy g'oyalardan xalos bo'lishdi, lekin bu o'z-o'zidan sodir bo'lmaydi, biz dushmanlarimiz bizning yaqinlashishimiz yo'lida yaratgan aql bovar qilmaydigan to'siqlarni bartaraf etish va yengib o'tish uchun ishlashni davom ettirishimiz kerak, Payg'ambarimiz Muhammad — Allohning salomlari Unga salom ayting — dedi: "Kim yo'lda tikan borligini bilib, uni olib tashlasa, u jannatga kiradi" (Muslim). Musulmonlar yaqinligiga olib boradigan yo'lda esa juda ko'p "tikanlar bor". "O'sha baxtli vaqtgacha yashashga amin emasmanki, biz ulardan butunlay xalos bo'lamiz. Bu vazifani nihoyat yangi avlod hal qiladi va Alloh taolodan bizni tark etmasligini so'rayman. Uning rahmati va marhamatisiz!" [6;35]

Ushbu oliygoh qadimdan musulmonlarning eng yetuk ilmiy dargohlaridan va qadimiylaridan hisoblanadi. Al – Azhar 995 – yilda Shia Fotimiylar xalifaligi davrida Qohirada qurilgan bo'lib, Salohiddin Ayyubiy davridan boshlab to'rt mo'tabar mazhabda dars beriladi.

1948-yilda Shayx Ziyovuddinxon ibn Eshon Boboxon Qohira, Makka va Madinada olgan bilimlari bilan boyib, vataniga qaytib keldi. Viloyatimizdagi yetakchi din arboblari orasida uning obro'-e'tibori shu qadar baland ediki, O'rta Osiyo va Qozog'iston musulmonlari diniy boshqarmasining 1948-yil dekabr oyida bo'lib o'tgan II Qurultoyida bir ovozdan O'OQMDN raisining o'rinbosari etib saylandi. Bu mas'uliyatli lavozimda uning tashkilotchilik iste'dodi yanada yaqqol namoyon bo'ldi, endi chuqur nazariy bilimlar, donishmandligi tufayli u kishi doimo bosh murabbiy bo'lib, O'rta Osiyoda yangi bir maktab ilmiy maktab qurib ketdi. [6;54]

Shayx hazratlari 1953 – yili yana muftiy o'rinbosari sifatida Saudiya Arabistoniga va Misrga tashrif buyuradilar. Safar asnosida Qohiradagi Al-Azhar universiteti rektori Shayx

Abdurrahmon Toj bilan uchrashadilar va Sobiq SSSRdan borgan talabalarning universitetda o'qishi uchun ruxsat olinadi.

Al – Azharda orttirilgan ilmiy tajriba shuni ko'rsatdiki, kuchli aqliy va amaliy ilmiy kadrlarga bizning yurtimizda ehtiyoj ulkan va o'zaro aloqalarni mustahkamlashda ilmiy anjuman va tadqiqotlarning o'rni juda ulkan. Shu sababdan O'QMDNning xalqaro aloqalar bo'limi 1976 – yil 26-iyulda tayyorlagan ma'lumotnomada xorijiy mamlakatlar bilan aloqalarga to'xtalib, bu oliy diniy o'quv yurtida 1955 – yildan boshlab Diniy nazorat vakillari ta'lim olib qaytayotganligini va Misr Arab Respublikasi bilan aloqalarda muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi. [7]

O'zbekiston mustaqillikka erishgach, yurtimiz musulmonlariga Haj amalini ado etish uchun imkoniyatlar yaratib berildi. 1991-yilda H.ga boruvchilar 1500 kishini tashkil etgan bo'lsa, 2004-yilda bu raqam 4000 dan ortiqni tashkil etdi. Mustaqillik davrida 53056 kishi Haj ibodatini ado etdi (2005). Hozirgi kunda faqatgina bir oyda Umra amalini bajaruvchilar soni 20mingdan ziyod. Haj amalini qiluvchi hojilar soni yurtboshimiz Sh.Mirziyoyevning Saudiya Arabistoniga so'nggi 2023 – yildagi safaridan so'ng yana 1500 ga ko'payib, 12mingdan ortiq hojilar o'z ibodatlarini to'la-to'kis ado etmoqdalar.

O'zbekiston — Misr munosabatlari — 1992-yil yanvarda Misr rasmiy delegatsiyasining O'zbekistonga va 1992-yil dekabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning Misr ga tashrifi vaqtida ikkala mamlakatning turli sohalardagi hamkorlikni chuqurlashtirish va kengaytirish muddaolari tasdiqlanib, ularga aniqlik kiritildi. 2000-yilgacha mamlakatlar o'rtasida 10 ta ikki tomonlama hujjat imzolandi. O'zbekiston Respublikasi bilan Misr o'rtasidagi munosabat va hamkorlik asoslari, investitsiyalarni rag'batlantirish va o'zaro himoya qilish, iqtisodiy, ilmiy va texnikaviy hamkorlik, aviatsiya qatnovi va havo transporti sohasidagi hamkorlik, Toshkent sharqshunoslik instituti bilan Misrning Al-Azhar universiteti o'rtasida fan va madaniyat sohasidagi hamkorlik, O'zbekiston va Misr tashki ishlar vazirliklari o'rtasida hamkorlik va maslahatlashuvlar to'g'risidagi bitimlar shu hujjatlarning eng muhimlaridir.[8;165b]

2017 – yili O'zbekiston Respublikasi prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tashabbusi bilan aloqalar fan va madaniy almashinuvlar yangi darajaga ko'tarilib, xususan Al-Azhar universiteti professor ustozlari mamlakatimizdagi diniy ta'lim sifatini oshirishda o'z hissalarini qo'shib kelmoqdalar.

Xulosa qilib aytganda, II Jahon urushi tufayli Sobiq Ittifoq hukumati necha yillik armon bo'lgan diniy erkinliklarga qisman bo'lsa-da yo'l ochdi. Og'ir bir siyosiy vaziyatda yurtimizdan chiqqan fidoyi shaxslarning tashabbuslari bilan yurtimizda diniy ta'lim nafaqat tiklandi, balki xorijlik mutaxassislar bilan keng aloqalar yo'lga qo'yildi. Sovet tuzumining iskanjasida ham o'z iymon – e'tiqodini saqlagan xalqimizga xorijdagi musulmonlar ham qoyil qolishdi va bizga xayrixoh ekanliklarini amalda ko'rsatishdi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. A.I.Abdusamedov.Sotsial taraqqiyot va islom. – T.:O'zbekiston,1984.
2. Sh.Boboxonov. “Muftiy Ziyovuddinxon ibn Eshon Boboxon” Davlat ilmiy nashriyoti Toshkent.1999
3. N.Jabborov. Haj va uning ma'rifati. // O'zbekiston adabiyoti va san'ati,2019 –yil 26-iyul.
4. O'zR MDA, 2456 – f.,r -1., 537 – ish,43 – 44 -v.

5. O'rta Osiyo va Qozog'iston diniy nazorati jurnali – 1, B.25.
6. Usmonxo'jayev, Dinimiz fidoyilari, 170,200.
7. O'zR MDA, 2456 – f.,r -1., 537 – ish,43 – 44 -v.
8. O'z ME. Birinchi jild.Toshkent,2000 – yil.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/4(4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).